

Riktlinje för färdtjänst

Antagen av socialnämnden:	2024-12-12 SN § 134
Ansvarig förvaltning:	Socialförvaltningen
Ikraftträdande:	2025-01-01
Giltighetstid:	Gäller tills vidare
Diarienummer:	SN 2024/217

Innehåll

1. INLEDNING	4
2. TILLSTÅND TILL FÄRDTJÄNST	4
2.1 Allmänt om färdtjänst.....	4
2.2 Olika typer av resor	4
2.3 Förutsättningar för färdtjänst.....	4
2.4 Barns rättighet till färdtjänst.....	5
2.5 Begränsningar.....	5
3. OMRÅDE FÖR FÄRDTJÄNSTRESOR	6
3.1 Färdtjänstresa inom annan kommun	7
4. FÄRDTJÄNSTTILLSTÅNDETS OMFATTNING.....	7
4.1 Giltighetstid.....	7
4.2 Resor.....	7
4.3 Medföljande ledsagare	8
4.4 Övriga föreskrifter och individuella villkor	9
5. FÄRDTJÄNSTENS UTFÖRANDE	9
5.1 Beställning av resa	10
5.2 Medföljande resenär.....	10
5.3 Ledarhund, assistanshund samt sällskapsdjur	10
5.4 Hjälpmedel, bagage och bilbarnstol	10
5.5 Arbetsresor och utbildningsresor	11
5.6 Medtagande av förskrivet förflyttningshjälpmedel	11
6. PRÖVNING AV RÄTT TILL FÄRDTJÄNST.....	11
6.1 Ansökan och prövning av rätt till färdtjänstillstånd	11
6.2 Beslut om färdtjänstillstånd.....	12
6.3 Avslag och överklagande	12
6.4 Omprövning och återkallande av färdtjänstillstånd	12

1. INLEDNING

Den allmänna kollektivtrafiken i Ale kommun utgörs av bussar, tåg och närtrafik. Närtrafik är kollektivtrafik för dig som vill åka från landsbygd till tätorternas närtrafikhållplatser eller tvärtom. Den regionala trafiken ombesörjs av bussar och tåg. Färdtjänst är en särskilt anpassad del av kollektivtrafiken.

I Ale kommun är det socialnämnden som är ansvarig nämnd för färdtjänst och riksfärdtjänst. Socialnämnden får besluta om avsteg från riktlinjerna efter individuell prövning i det enskilda fallet. Genom avtal har Ale kommun uppdragit till Västtrafik AB att upphandla och administrera trafiken och beställningscentralen.

2. TILLSTÅND TILL FÄRDTJÄNST

2.1 Allmänt om färdtjänst

Färdtjänst är en särskilt anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänsten betraktas som en transportform och inte som en form av bistånd. Resor med färdtjänst ska i likhet med den allmänna kollektivtrafiken i största mån samordnas. För att få resa med färdtjänst krävs tillstånd. Beslut om tillstånd till resor med färdtjänst fattas enligt lag om färdtjänst (SFS 1997:736).

2.2 Olika typer av resor

I Ale kommun kan tillstånd beviljas för;

- Färdtjänstresa med personbil eller specialfordon
- Arbetsresor och studieresor
- Resor med specialfordon föranledd av medtagande av vissa förflyttningshjälpmedel
- Resa i annan kommun

2.3 Förutsättningar för färdtjänst

7 § Tillstånd till färdtjänst skall meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Enligt domstolspraxis ska funktionshindret beräknas bestå minst tre månader för att inte betraktas som tillfälligt. Detta innebär att funktionsnedsättningar som varar under kortare tid inte faller inom lag om färdtjänst.

Vad lagen avser med väsentliga svårigheter är inte definierat. Domstolspraxis är en vägledning i bedömningen.

Färdtjänst kan inte beviljas på grund av att allmänna kommunikationer saknas eller är dåligt utbyggda. Grunden för färdtjänst är enbart funktionshindret och dess konsekvenser

För färdtjänsttillstånd gäller följande i Ale kommun:

- Den sökande är folkbokförd i kommunen.
- Funktionshindret bedöms bestå i minst tre månader. Utlåtande som styrker detta kan komma att krävas.
- Funktionshindret ska ge väsentliga svårigheter vid självständig förflyttning eller vid resa med allmänna kommunikationsmedel.
- Det ska finnas ett tydligt samband mellan funktionshindret och svårigheterna att förflytta sig själv eller att genomföra själva resan
- Tillstånd till färdtjänst är personligt.

2.4 Barns rättighet till färdtjänst

7 § Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder.

Mindre barn med funktionshinder som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer tillsammans med en vuxen person har samma rätt till färdtjänst som vuxna. Det kan exempelvis handla om att barnet har ett omfattande hjälpmedelsbehov, behov av vårdinsatser under resan eller ett utåtagerande beteende. Om svårigheterna istället huvudsakligen beror på den för åldern typiska utvecklingsnivån och mognaden är barnet inte berättigat till färdtjänst. Föräldraansvaret ska beaktas.

2.5 Begränsningar

7 § Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna.

Färdtjänst är avsedd för enskilda personers privatresor och får inte användas för följande typer av resor:

- Tjänsteresor, då dessa resor är ett ansvar för arbetsgivaren.
- Resor inom socialtjänsten, t ex utflykter och liknande resor som arrangeras som gruppresor för funktionsnedsatta eller äldre personer i ett boende.
- Resor inom skolan, till exempel skolresor, resor i samband med studiebesök med mera. Detsamma gäller inom förskole- och fritidshemsverksamheten.

- Resor inom verksamhet som bedrivs av regionen, till exempel resor som arrangeras för personer på sjukvårdsinrättningar, resor inom av regionen bedrivna skolor, etc.
Undantag där färdtjänstresor får nyttjas är:
 - Hälsokontroll
 - Vaccination
 - Besök vid mödra- och barnhälsovård
 - Frivillig permissionsresa
 - Om du själv väljer att få vård i en annan region än Västra Götalandsregionen, så kallad nationell valfrihet.
 - Om du avbokar, blir sjuk eller ändrar tid för ditt vårdbesök
 - Kosmetisk behandling av exempelvis tänder
 - Resor för egenträning
 - Hemresa efter akut vård utanför Västra Götalandsregionen

- Resor inom en verksamhet som staten är huvudman för, t.ex. institutioner som drivs av staten
- Resor inom privat drivna verksamheter, till exempel privata skolor, barnomsorg i privat regi, privata företag, stiftelser eller dylikt som bedriver sjukvård, äldreomsorg med mera.
- Resor som av någon annan anledning ska bekostas av det allmänna (det vill säga staten, regionen eller annan kommunal verksamhet), till exempel sjukresor, skolskjuts, ambulanstransporter, resor i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering eller andra resor som ska bekostas av Försäkringskassan.
- Sökande som inte är folkbokförd i riket, till exempel asylsökande flykting, kan inte beviljas färdtjänst. Den sökande ska istället hänvisas till Migrationsverket.
- Färdtjänst kan beviljas till och från allmänna kommunikationer för person som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand och som därigenom har svårt att ta sig till och från hållplats eller station, men som kan resa med buss eller tåg. Färdtjänst kan dock inte beviljas enbart för att allmänna kommunikationer saknas eller går på tider som inte passar resenären.
- Enbart avsaknad av körkort ger inte rätt till färdtjänst.

3. OMRÅDE FÖR FÄRDTJÄNSTRESOR

3 § Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun.

En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.

Färdtjänstområdet för fritids- och privatresor omfattar alla kommuner inom Västra Götalandsregionen samt Kungsbacka kommun.

3.1. Färdtjänstresa inom annan kommun

Vid tillfällig vistelse i annan kommun utanför färdtjänstområdet kan man ansöka om resor i annan kommun och då gäller tillståndet för resor i vistelsekommunen

Tillståndshavaren beställer och betalar själv sin färdtjänstresa och får ersättning i efterhand mot uppvisande av taxameterkvitto.

Vid anslutningsresor till allmänna kommunikationer utanför Ale kommuns färdtjänstområde får resor ske över flera kommuner, om detta krävs för att resenären ska nå sitt resmål.

Vid flytt till annan kommun gäller tillståndet i den nya kommunen under högst en månad efter att folkbokföringsadressen har ändrats.

Vid arbete eller studier i annan kommun, eller om det i övrigt finns särskilda skäl, kan giltighetstiden efter individuell prövning avse längre tid än tillfällig vistelse. Antalet resor i annan kommun kan efter individuell prövning begränsas.

4. FÄRD TJÄNSTTILLSTÅNDETS OMFATTNING

9 § Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare.

Tillstånd får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om

- 1. vilket färd sätt som får användas,*
- 2. inom vilket område resor får göras, och*
- 3. hur många resor tillståndet omfattar.*

4.1. Giltighetstid

Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid, beroende på funktionsnedsättningens varaktighet. Om osäkerhet råder om funktionshindrets varaktighet ska beslutet meddelas för en kortare tid. Om behovet av färdtjänst förändras under tiden är det tillståndshavarens skyldighet att meddela detta till kommunen. Omprövning av tillstånd kan ske under perioden. Personer med omfattande och bestående funktionshinder samt personer över 85 år med varaktigt funktionshinder kan meddelas tillstånd för färdtjänst tills vidare.

4.2. Resor

9 § Sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren får begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns särskilda skäl, får tillståndet även i övrigt förenas med villkor.

Det är kommunen som bedömer vad som är skälig omfattning och särskilda skäl när det gäller begränsningar av antal resor. Enligt lagens förarbeten ska begränsningar av antal resor inte ske då det gäller resor till och från arbetet eller sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren.

För Ale kommun gäller följande:

- Antalet färdtjänstresor är inte begränsat generellt. Ett enskilt färdtjänsttillstånd kan dock efter individuell prövning förenas med föreskrifter om hur många resor tillståndet omfattar.
- Färdtjänst får företas under hela dygnet och alla veckodagar i enlighet med Västtrafiks regler.
- Barn under 7 år får inte företa färdtjänstresa utan vuxens sällskap.
- Tillstånd kan meddelas under viss del av året. Vintertillstånd gäller under tiden 1/11 – 31/3.
- Beställning och avbokning av resa sker hos Västtrafiks beställningscentral i enlighet med Ale kommuns avtal med Västtrafik. Avbeställning av resa som inte blir av ska göras i så god tid som möjligt innan resan skulle påbörjats. Avgift gällande för sent eller icke avbokad resa beslutas av kommunfullmäktige. För att undvika bom-avgift bör man avboka mer än en timme innan resans avgång.
- Färdtjänstfordonet gör inga stopp under färdtjänstresans gång och väntar inte medan ärenden uträttas. Resor sker till beställt resmål och inte via annan adress.

4.3. Medföljande ledsagare

8 § Om den som söker tillstånd till färdtjänst behöver ledsagare under resorna, skall tillståndet gälla även ledsagaren.

Färdtjänstberättigad person som måste ha hjälp av någon annan person i fordonet för att kunna genomföra själva färdtjänstresan kan efter ansökan beviljas ledsagare. Ledsagaren ska kunna tillgodose den färdtjänstberättigades behov av hjälp under resan. Behov av hjälp före eller efter resan samt hjälp på resmålet berättigar inte till ledsagare.

För ledsagare i Ale kommun gäller:

- Färdtjänstberättigad har behov av hjälp under själva resan.
- Ledsagaren ska stiga på och av vid samma plats som tillståndshavaren.
- Ledsagare reser utan kostnad.
- Ledsagaren ska kunna tillgodose tillståndshavarens hjälpbehov.
- Kommunen är enligt färdtjänstlagen inte skyldig att tillhandahålla ledsagare.
- Utlåtande som styrker behovet av ledsagare kan komma att krävas.
- Den del av resan som ledsagaren eventuellt gör utan resenären ska ersättas. Reskostnaden för eventuell ledsagare är således en merkostnad och ska ersättas helt. Den del av resan som ledsagaren i sådana fall gör utan resenären, ska ske med billigaste färd sätt.

- Färdtjänstberättigad som bor på särskilt boende enligt SoL och bostad med särskild service enligt LSS beviljas alltid tillstånd till en ledsagare.
- Om det finns särskilda skäl får ett färdtjänstillstånd förenas med villkor om att ledsagare ska/bör medfölja en tillståndshavare vid färdtjänstresor.

4.4. Övriga föreskrifter och individuella villkor

Efter individuell prövning kan färdtjänstillståndet innehålla undantag från samåkning, undantag från baksätessplacering samt hämtning och lämning i hemmet. Behovet ska normalt styrkas genom ett medicinskt utlåtande.

Särskild fordonstyp (specialfordon) kan beviljas om personen till följd av sitt funktionshinder har väsentliga svårigheter att ta sig i/ur en personbil. Utlåtande som styrker behov av särskild fordonstyp (specialfordon) kan komma att krävas.

Trappklättrare kan beviljas under en övergångsperiod upp till 6 månader i avvaktan på t ex bostadsanpassning eller byte av bostad. En trappklättrare kan användas för att förflytta person på invändig trappa till och från den egna bostaden i ett flerbostadshus. Västtrafik utreder och beslutar om det är möjligt att använda trappklättrare på ett säkert sätt. Ytterst är det föraren som vid varje enskilt tillfälle avgör om trappklättring kan utföras på ett för resenär och förare säkert sätt. Resenären ansvarar för att rullstolen är lämplig för trappklättrare. Trappklättring utförs inte om resenär (exklusive rullstol) väger över 100 kg. Trappklättring utförs inte i den egna bostaden eller utomhus.

Liggande transport samt lyfthjälp tillhandahålles ej.

Färdtjänst innehavaren är skyldig att anmäla förändringar gällande hjälpbehov, hjälpmedel, behov av fordonstyp eller adressändring för att tillståndet skall bli rätt registrerat hos Kund- och resetjänst.

Resa i specialfordon eller trappklättrare kan, i vissa fall, läggas som en beställning till Västtrafik för enstaka resor i samband med hemgång från korttidsvistelse. Detta gäller även för de individer som inte har ett färdtjänstillstånd sedan tidigare. För att därefter eventuellt beviljas ett tillstånd för färdtjänst krävs det en ansökan med medföljande utredning och beslut.

5. FÄRDTJÄNSTENS UTFÖRANDE

Färdtjänst är en samordnad transportform vilket innebär att resorna sker tillsammans med andra resenärer när så är möjligt och att fordonet inte alltid åker den närmaste vägen, vilket gör att restiden kan påverkas. En fastställd servicenivå reglerar svarstid vid beställning och maximalt tillåten restid.

Färdtjänstillståndet innebär alltid att resenär, som inte beviljats ledsagare, får följande service vid färdtjänstresa:

- Hjälp till och från ytterdörr i markplan.
- Hjälp in i och ut ur fordon.
- Hjälp med säkerhetsbälte.
- Hjälp med hjälpmedel och bagage in i och ut ur fordonet. Bagage som ska tas med på resan får bestå av högst 2 kolli om vardera 20 kg. Enligt Västtrafiks regelverk får inga stora väskor eller skrymmande saker tas med.

5.1. Beställning av resa

Den som beviljats tillstånd till färdtjänst ska själv eller med hjälp av annan beställa sin resa genom av kommunen anvisad beställningscentral.

Resan ska beställas i så god tid som möjligt, men minst 2 timmar före man vill resa. Beställning av tur och returresa kan göras vid samma bokningstillfälle. Man kan beställa flera resor samtidigt.

Färdtjänstresa ska bokas från en adress till en annan. Resor kan inte beställas med via-adress och uppehåll får inte göras under resan.

Vid beställning får man besked om vilken tid man blir hämtad. Denna tid kan förskjutas 10 minuter framåt.

Avbeställning och ändring av beställd resa kan göras dygnet runt och senast 60 minuter innan överenskommen tid för hämtning.

Tillståndshavare ska vid färdtjänstresa kunna uppvisa giltig legitimation.

5.2. Medföljande resenär

Medresenär avser person som reser i sällskap med den färdtjänstberättigade utan att vara ledsagare. Den färdtjänstberättigade får ta med en medresenär och egna barn/syskon upp till 20 år. Detta får inte generera att ett större fordon måste användas. Medresenären ska vara med från resans start till dess mål.

5.3 Ledarhund, assistanshund samt sällskapsdjur

Färdtjänst är en persontransport och sällskapsdjur får inte medfölja.

Undantag gäller för certifierad ledarhund samt certifierad assistanshund. En certifierad hund får medfölja utan avgift. Certifiering eller legitimation ska kunna uppvisas på begäran.

5.4. Hjälpmiddel, bagage och bilbarnstol

Tillståndshavare får ta med hjälpmedel som endast behövs vid resmålet om de inte föranleder behov av annan fordonstyp än vad som krävs för att färdtjänstresan ska kunna genomföras.

Vid behov av bilbarnstol/bilkudde skall denna tillhandahållas av tillståndshavaren.

5.5. Arbetsresor och utbildningsresor

Tillståndshavare som förvärvsarbetar minst 50 % eller bedriver vissa studier på heltid (såsom SFI, samt eftergymnasiala studier) kan ansöka om s.k. arbets-, eller utbildningsresor vilket innebär lägre avgift än för andra färdtjänstresor. Avgiften motsvarar Västtrafiks månadsavgift. Fakturering sker i efterhand. Intyg från arbetsgivare eller studieansvarig krävs. Medresenär tillåts ej.

Färdtjänstberättigade barn och ungdomar som behöver färdtjänst för att ta sig till och från skola har avgiftsbefriade färdtjänstresor från måndag till fredag. Om den enskilde vill nyttja sitt färdtjänsttillstånd utöver resorna till och från skolan ska ordinär egenavgift tas ut. Dessa resor ersätts ej av sedvanlig skolskjuts som tillhandahålls av utbildningsförvaltningen i Ale kommun.

Den som beviljats arbets- eller utbildningsresor har rätt till en tur- och returresa per dag mellan bostadens adress i Ale kommun till sin arbetsplats eller utbildningens adress. Om behov finns kan resenären avbryta sin resa för att uträtta ärenden för att sedan fortsätta resan med det vanliga färdtjänsttillståndet. Om särskilda behov för ledsagare, särskilt fordon (specialfordon) eller ensamåkning finns, kan detta ingå i resor i enlighet med beslut.

5.6. Medtagande av förskrivet förflyttningshjälpmedel

Tillståndshavare kan ansöka om att få medtaga förskrivna förflyttningshjälpmedel t ex elscooter eller permobil som endast behövs på resmålet och som föranleder större fordonstyp än vad som beviljats i det befintliga tillståndet. Högst 10 enkelresor under en 12-månadsperiod beviljas. Utlåtande som styrker att hjälpmedlet är förskriven kan komma att krävas.

6. PRÖVNING AV RÄTT TILL FÄRDTJÄNST

6.1. Ansökan och prövning av rätt till färdtjänsttillstånd

Rätten till färdtjänst prövas i Ale kommun av socialnämnden efter ansökan från den enskilde. Utöver ansökan kan krävas utlåtande från läkare eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. I ansökan kan samtycke ges till att socialsekreterare kan ta del av uppgifter hos andra, såsom läkare, hälso- och sjukvårdspersonal och andra myndigheter med kännedom om sökanden. Hembesök eller telefonkontakt med beslutande tjänsteperson kan behöva ske. Tillståndshavaren eller legal företrädare ansöker själv om nytt tillstånd i anslutning till att tillståndet löper ut, om fortsatt färdtjänst önskas.

6.2. Beslut om färdtjänstillstånd

Beslut om färdtjänstillstånd skall fattas av den som enligt gällande delegationsförteckning är behörig. Beslut meddelas skriftligt och ska innehålla giltighetstid samt vilket eller vilka färdstätt som tillståndet gäller. Avslagsbeslut eller beslut som innebär inskränkningar måste motiveras och information om hur beslutet kan överklagas måste bifogas. Vid eventuellt avslag eller inskränkning ska underlag av betydelse inför beslut kommuniceras med den enskilde. Den enskilde ska ges möjlighet att yttra sig över eller komplettera materialet.

6.3. Avslag och överklagande

Om den sökande är missnöjd med beslutet kan det överklagas till förvaltningsrätten som då gör en prövning av ärendet. Vid avslag och delavslag skickas informationen om hur man överklagar tillsammans med beslutet. Överklagandet ska skickas till beslutande nämnd inom tre veckor från det att den sökande fick ta del av beslutet. Om överklagandet inkommit i rätt tid och om nämnden/beslutsfattaren inte ändrar beslutet på det sätt som begärts skickas överklagan vidare till förvaltningsrätten. Om den sökande eller kommunen är missnöjd med förvaltningsrättens dom kan domen överklagas till kammarrätten, som beslutar om prövningstillstånd ska meddelas. Ett överklagande ska därför innehålla ett yrkande om prövningstillstånd. Kammarrättens dom kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

6.4. Omprövning och återkallande av färdtjänstillstånd

12 § En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd att anlita färdtjänst, om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

Ett färdtjänstillstånd kan omprövas och återkallas om till exempel den allmänna kollektivtrafiken anpassats eller resenärens funktionsförmåga har förbättrats.

Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelse av föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänstillståndet. Föreskrifter och villkor får även ändras om ändrade förhållanden föranleder det.

Återkallande av färdtjänstillståndet kan föranledas av;

- att färdtjänstberättigad låter obehöriga nyttja färdtjänst,
- vid hotfullt uppträdande samt vållande av obehag för medpassagerare/föraren
- vid alkohol- och/eller drogpåverkan i den omfattning att det kan äventyra säkerheten för färdtjänstresan,

- att färdtjänstberättigad skadar fordonet eller dess utrustning.

-Om tillståndshavare folkbokfört sig i annan kommun upphör färdtjänstillståndet att gälla efter en månads övergångsperiod